

Tíz éves a Radnóti Miklós Művelődési Ház

Kismamák és utcaszínház — Csillagtelepen

Rétek, szántók, veteményeskertek, arébb tarka családi házak, kertes utca-sor... Így emlékszem alig másfél évtized előttről erre a tájra, amely a Vasműtől és az igencsak kisvárosias csepeli „city-től” délre elterült. Azután megépültek az első lakások, őket követték az újabbak, modernebbek. Csepel-Csillagtelep ma Budapest tipikus peremvárosa: szinte a perem peremén terül el, mégis város, korszerű lakónegyed.

S főként *munkásnegyed*, a csepeli nagyüzem — elsősorban a közeli nagyüzem — „alvóvárosa”. A buszról a végállomáson lekaszálódó utas tüdejét friss levegő tágtítja — tudj’ isten, micsoda szerencsés széljárás ez most, hogy nem érzik az ide-látszó kémények tüdőt ziháltató üzenete. Széles terek, gyep, mindenütt viháncoló tinédzserek. Előttem líbasorban néhány kismamajelölt dőcög, cipeli a jövődöntő életet. Benn, a Körút táján talán egy hónap alatt sem láttam összesen ennyit. Hajnalban még — a költővel szölvá — bizonyára „gömbölyödő kis hasukat” nézegették, most viszont esteledik, és igyekeznek valahová. Már látszik is a cél, ki-gyulladnak a neonbetűk: *Radnóti Miklós Művelődési Ház*. Talán abban működik a terhesgondozó?

Emberi kapcsolatok

— Nem, mi csak művelődési intézmény vagyunk — mondja *Bálint Lehel* igazgató. — De a közművelődés nemcsak könyvet, zenét, tudományos ismeret jelent. *Közösségi életet, emberi kapcsolatokat, egymás segítségét, baráti jó tanácsot*. Ma például legújabb „szülöttünk”, a *terhesanyák klubja* tart foglalkozást.

A beszélgetés során kibontakozik az a kép, amely ma még nem mindenütt jellemző a népművelés otthonaira. Pedig a XXI. kerületi Tanács művelődési háza csak tíz éves, az éppen hogy felépült lakótelepnek annak idején nem sokáig kellett várnia e fontos, szervesen hozzátartozó létesítményre, mint egyen-másik, nála nagyobb utódjának: Kelenföldnek, Óbudának, Újpalotának... De talán éppen ezért olyan szembetűnő itt az újszerű, *kiscsoportos népművelési formák* térhódítása — nem zavarnak a régi beidegződések, nem kötnek senkit a nemes, ám

csak új szemlélettel és módszerekkel folytatható hagyományok; fiatal és jól képzett a ház sokrétű munkáját irányító gárda, s főként: jut helyiség is, ha nem itt, akkor a közelben.

Mindennek tanúbizonysága és eredménye, hogy Csillagtelepen valósult meg az országban először — öt évvel ezelőtt — a „*magánosok klubjának*” ötlete. E klub tagságának feltételei látszólag „bürokratikusak”: a jelentkezőnek hiteles okmányokkal kell igazolnia, hogy egyedülálló, madárként szabad Hymen kötelékeitől, elvált avagy válófélben van. Itt azután öt érdeklő elfoglaltságot, társaságot, művelődési és szórakozási lehetőséget talál a kerek 250, jobbra 25—55. éve körül járó klubtag. Egyik legkedveltebb program: a párválasztás, amint a többi foglalkozás is végső soron az ismerkedést szolgálja. Messzi vidékről is járnak ide a csillagtelepi falak közé, s az eredmény a mai napig — *száznál több házasság*...

Nem „klasszikus” népművelési forma, de a társadalomnak annál hasznosabb a negyedfél éve működő „*nevelőszülői fóruma*”. Keretében pedagógusok, pszichológusok beszélgetnek el rendszeresen olyanokkal, akik állami gondozásba adott gyermekek nevelését vállalták. Amíg a felnőttek a tanácsadást hallgatják, a kicsik a szomszédos helyiségben vidáman szórakozhatnak.

Újabb szociális intézkedéseink nyomán — különösen a munkásnegyedekben — kialakult egy sajátos réteg: a gyermekgondozási segélyt élvező, ám csak az otthon által lekötött, a munkából, a közösségi életből egy időre kiesett anyák. Mégsem maradnak el a fejlődésben: amit odahagytak, azt pótolják számukra a *kismamák klubjának* foglalkozásai. S éppen ennek sikere nyomán indult meg néhány hete, a jubileumi esztendő egyik szép kezdeményezéseként a már említett terhesek klubja...

Az ifjúság otthonai

Természetesen más korosztályokra, rétegekre is kiterjed a művelődési ház figyelme. Csak a kluboknál maradva: minden hétfőn este a *nyugdíjasok* taláznak benne otthonot, és szinte felsorolni is hosszú lenne a „Radnótiban” helyileg műkö-

dó vagy az intézmény által irányított, illetve patronált rétegklubokat. (A királyerdei ifjúsági klub, a Táncsics Mihály utcai KISZ-diákklub, az Ady Endre utcai ifjúsági klub, a Martos Flóra ifjúsági klub az ÁFOR csepeli telepén, a Vas-munkás téri Ifjúsági Park stb.) A kísérletező kedvet mutatja az egyik toronyház alagsorában berendezett *ifjúsági pinceklub*. Látogatói: a Duna Tsz kertészetben dolgozó, a messi Nyírségből idekerült, s egész héten át munkásszálláson élő fiatalok, akik alapjában nem tudnak mit kezdeni szabad idejükkel. Havonta négyféle, különböző jellegű foglalkozást szerveznek számukra — a politikai előadástól kezdve a vidám vetélkedőn át az országjáró kirándulásig, s legközelebb abból rendeznek többet, ami iránt nagyobb az érdeklődés. De egyéb is mutatja, hogy milyen rugalmasan tervezik a programot. Nemrég az izlésről esett szó, s felvetődött a kérdés: *mi is az az esztétika?* Már a közeljövőben — több népszerű előadás és bemutató révén — erre is választ kapnak a pinceklub tagjai.

Az iskolai oktatást segítő a művelődési házban működő *orosz nyelvű gyermekklub*; ahol persze nem a grammatikával bíbelődnek, hanem népdalokat énekelnek, meséket olvasnak fel — mindent elkövetnek, hogy kedvet teremtsenek a nyelvtanulás nehézségeinek legyűrésére.

Színes kanári

A szakköröknek pusztán listája is érzékelteti, hogy hányféle réteget mozgósíthat, milyen különböző érdeklődésű emberekhez juthat el a *kiscsoportos formákra építő, korszerű népművelés*. Működik képző- és iparművészeti, báb-, ifjúsági és felnőtt bélyeggyűjtő, valamint MHSZ rádiós szakkör. Feltűnt, hogy Csillagtelepen nem hallottuk az oly gyakori panaszt, amely szerint közönségük jórészt csak gyermekekből, fiatalokból és nyugdíjasokból áll, a középső, a dolgozó korosztályok pedig mindentől távol maradnak. Nos, a magyarázat: a házban és más, közeli helyiségekben olyan szakkörök tartanak rendszeres összejöveteleket, mint a *kisállattenyésztőké, a galambszoké, a színes kanarit gondozóké*. Is-

merve a település jellegét, a szabad idő eltöltésének itt divó formáit, egyáltalán nem mondhatjuk, hogy e foglalkozások csak egyeseknek személyes „hobbyját” szolgálják.

S a mindenkor időszerű, hagyományos formák? A *Szép Szó együttes* a főváros több kerületében ad rendszeres gyermekműsorokat — a színpadon nagyjából a nézőkkel azonos korosztályúak szerepelnek. Ugyancsak jól ismert a kerület határain túl is a *modern tánc együttes* — s az alig két éve alakult csillagtelepi *Utcaszínház* amatőr mozgalom munkán egy egészen újszerű irányzatát képviseli. Közvetlenül és kötetlenül politizáló, saját szerzésű, a nyílt utcán, tereken, vásárokon előadott műsoraikkal nemcsak Csepel, a főváros, hanem több vidéki helység is megismerkedhetett; eddigi négy bemutatójukat, 32 előadásukat — becslések szerint — tízezer-nél többen tekintették meg. A filmkultúrát terjeszti a felnőttek és a fiatalabbak körében az *Eisenstein filmklub*, illetve a *Walt Disney gyermekfilmklub*. Az épületben működik a *46. számú Szabó Ervin körzeti könyvtár* is: tíz éve 8 ezer kötettel kezdte, ma 21 500 kötetet kínál másfél ezernyi rendszeres olvasójának.

Múlt és jövő

Végül a jubileumra megnyitott, *helytörténeti kiállítást* tekintjük meg, a helytörténeti szakkör munkájának eredményét. Tárloiban látható egyebek között — maketten — a csepeli mártír *Bagi Ilonának* a mártír *Goldmann György* alkotta síremléke, illetve annak egy eredeti darabja, a Dunából kiemelt maradványa (az emlékművet annak idején a nyilasok robbantották fel). Mellette hateréz éves, harang alakú edény: szülőművelés közben, Királyerdőn került elő, kisiskolások szaladtak be vele, lelken-dezve...

A Radnóti Művelődési Ház tavalyi forgalma, a statisztika furcsán csalóka kimutatása szerint: kerek 200 ezer látogató. Az országos adat 50 millió, ez — az „átfedést” figyelembe véve — csupán hárommilliónyi rendszeres látogatót jelent. Azt hiszem, Csillagtelepen sokkal kedvezőbb e két számadat aránya — a korszerű úton járó művelődési ház befolyása jóval szélesebb körre terjed ki, s még többet vonz majd a jövőben.

G. Szabó László